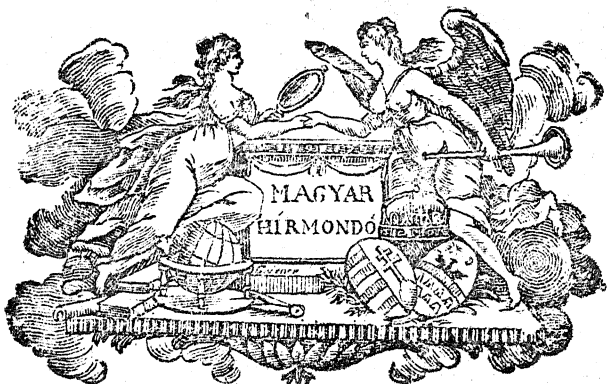

A'
CSASZARI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDÉLMÉVEL.

Nro 21.

Kelt Bétsbenn, Böjt Máshavának (Mártzius) 15-dik
napján 1803-dik Ezstendőben.

B é t s.

A³ most folyó hónap három első napjaira sokáig szomorúan fognak emlékezni az Ollmu-
tziak. Mártzius első napját megelőző éjtfzaka
igen nagy szél fútt. Estvére 6 óra tályban na-
gyot dördült az ég, a' menkö letsapott, de hová
hova nem senki se tudta, mivel még akkor semmi
jelensége se vólt a' tűznek. Tíz óra tályban lár-
ma támadt. Egygyik is másik is azt kiáltotta:
tűz van! tűz van! Még ekkor se tudódott ki mi
ég. Nem sokára, az öreg toröny tsútsán látszott,
hogy a' szikrák jönnek ki felé. Ez elmúlt nem
soká, 's minden azt gondolta, hogy a' tűz el-

aludt. Reggeli 3 óra tályban, újjouнан лárma esett. Ekkor még erősebben szikrázott a' torony teteje. Már 8 óra tályban a' belől táplált tűz mind tovább tovább harapódzott, 's egészen kiűtött. Erőt vévén a' tűz a' torony fedelén, az leesett, azután pedig a' láng hová tovább mind jobban jobban terjedt. 10 óra tályban öfzve omlott a' torony, a' benne lévő harangok megolvadtak, a' két fiok torony is oda lett. Az mindazáltal nagy ügygyel bajjal megmentetett, melyben a' nagy 358 mázsás harang függ. A' kár sokra számláltatik.

Olafz Orfz ág.

Nápoly Febr. 8-dikán. Tudva van, hogy a' régi Egyiptombeliek, valamelly papirus nevű Nilus partjain termő hártýára rajzolták betűiket. Innen lett a' papiros neve is. Rég ólta tapasztaltatott, hogy Szitziliában a' Cainus nevű paták környékén terem bőséggel ilyen plánta: azonban senki se tudta hasznát venni az írásra hártýájának. Syracusai fi Landolína kitalálta ismét a' módját, hogy lehessen a' nevezett hártýa alkalmas az írásra; és ezért Ő Felségétől különös privilegiumot nyert.

Rómából Febr. 12-dikán. H. Ruspoli végképpen kijelentvén, hogy a' Máltai Rend' Nagy Mestere hivatalát nem vállalja: Pápa Ő Szentsége, az említett Rendből való vitézre Thomásira bízta ezen kötelességet.

Nápoly Febr. 15-dikén. Annyira megszáporodott itt az olyan koldúsok' száma. kik a' korhelység gyalázatos kenyerét akarták enni, hogy az útakról hat ezernél többet béhordtak, és azokat a' kiűrték Klastromokban dolgoztatják. Hogy

az ingyen élösködő emberek, a' Státus kárára ne ögyelegjenek; ismét megújított a' koldulást megtiltó Királyi parantsolat. A' kik még dolgozhatnak, azomban még is koldúlni mennek, azokat elfogják, 's bé rekesztvén, érdemek szerént bánnak velek. Az olyan szülék, kik koldúlni erefztik, vagy a' mi több, küldik gyermekeiket, keményen megbüntettetnék. — Az úgy nevezett Lazáronik nem soká kipusztúlnak a' jó rendelkezések által.

Róma Febr. 16-dikán. A' mit előre is lehetett gondolni, már most azt több Újságokból is olvashatni, hogy tudniillik nem sok lefűz azon tzelből, hogy az Anglusok Szárdínia szigetjét tulajdonjokká tegyék. — Azt írják némellyek, hogy a' Szárdíniai Királyra nézve új plánum volna munkában, mellynél fogva Siena városa, vidékével egygyütt a' nevezett Felségnek adatnék, kára pótolására. Mind öfzve, két ötöd részét telzi ezen a' vidék Hetrúriának. A' Hetrúriai Királynak adódnék ezért vízfűza a' Pármai Hertzesség, azomban úgy, hogy Piacenza az Olász Országai Respublikához ragasztódnék. Mivel pedig a' Frantzia Respublika nem akar semmit is vezteni: ennél fogva úgy mondják, hogy a' Pármai Hertzesség által engedéseért, Napkeleti és nyugoti Floridát kívánná Spanyol Országától. Ezen tartomány Louisiánának szomszédtságában fekszik napkelet felől; és nem ragad öfzve a' több Amerikai bírtokokkal. — Anconában, valamelly 12 elztendő árva gyermek egy Szabó mester embernél inaskodott. Az inas feltett a' lotterikára valami keveset, mellyel 600 tallért nyert. Elment a' Collectorhoz, kiakarván venni a' nyert

pénzt tőle: de az azt mondotta a' gyermeknek: hivd ide úgymond az Atyádat, majd annak a' jelenlétében kiadom a' mi téged illet. Uram! felele az inas, én árva gyermek vagyok, nints Atyám, most egy Szabó Mester-embernél inas-kodom. — Hivd ide hát a' Gazdádát. — Az inas haza szalad, elbeszéli az Urának. Az neki örült a' pénznek, 's a' gyermeket meggyilkolta. Más nap megy a' lotteriára, 's jelenti, hogy ő az inassa helyett akarja felvenni a' pént. A' Collector azt kívánta, hogy a' gyermeket is hívja el magával. Emez azon van, hogy arra nints szükség. Addig 's addig vitatják a' szót egymás közt, hogy a' Collector gyanakodni kezd a' Szabó hebegéséből, hogy nem jól van a' dolog. Végre kivilágosodott, hogy a' Szabó meggyilkolta inassát.

Helvétzia.

Berna Febr. 26-dikán. A' múlt vasárnap, valami Gefzler nevű közönséges polgár bemen-vén a' templomba, egyszerre, mint a' nyeletlen fürkő a' Prédikáló székbe termett. Lármázni kezdett, 's olly hatalmasan beszélt, mint ha az övé lett volna egész a' diófaig. A' kikjelen vótak, azt mondták, hogy száljon le, nem oda való ember. Gefzler nem fogadott szót, sőt azt mondotta, hogy ő nagyon predikálhatnak, 's el is van rá készülve. Azömban a' Prédikátor bément a' templomba. A' mikor Gefzler is lejött a' Prédikáló székből, mint a' ki jól végezte dolgát. — Egy Molier vagy Holberg kellene az illyennek. —

A' Helvétzia Konstitútzioját illető Tzikkelyek' folytatása.

25. Minden Kánton egy Deputátust küld a' Diétára, ki mellé lehet egy ket polgárt rendelni, ki a' Deputátus helyett viszi a' dolgot, ha a' távól van, vagy ha beteg.

26. A' Diétára rendelt Deputátusok, kötelesek magokat szorossan tartani, a' Kántonjaiktól vett rendelkezésekhez. (instructióhoz.)

27. A' Helvétziai Landamman, egyfzersmind a' maga Kántonjának Deputátusa.

28. A' 19 Kántonokból lévő Deputátusok', melyekből áll a' Diéta, 25 voksal bírnak mind öszve, azon Kántonoknak, melyben a' lakosok száma száz ezernél fellyebb megy, két voksaik lévén. Illyen a' Bernai, Tigúrumi, Waudi, Sz. Galleni, Argau, és Grisoni Kánton. A' többinek pedig egy voksa van.

29. Az első Landamman Elölülése alatt tartatik a' Diéta, melyre Június elein gyűlöek öszve a' Deputátusok, és a' mely egy hónapnál tovább nem tartathatik egy végben.

30. Rendkívül is öszve gyűlhet a' Diéta a) valamelly szomszéd Hatalmasság vagy Kánton kívánságára, úgy mindazáltal, ha az igazgató Kánton nagy Tanátsa helybe hagyja. b) Öt Kánton akarattjára, melynek kérésében, tudniillik az igazgató Kánton nem egygyezett meg. c) A' Helvétzia Landammanja akarattjára.

31. A' békesség kötés, had izenés a' Diéta dolga. A' Deputátusok három negyed részének megegygyezése által határozthatik meg valami az említett tárgyakról.

32. Egyedül a' Diéta léphet az idegenekkel kereskedésbeli egygyességre, 's a' határozza meg azt is, a' mi az idegenek szolgálatjába lépő Helvétziai polgárok' dolgát illeti. Ez ad a' magános Kántonoknak just arra, hogy a' múlhatatlan esetekben, valamelly külső Hatalmassággal alkuba botsátkozhassanak.

33. Diéta híre nélkül nem szabad az idegenek számára verbuálni a' H. Respublikában.

34. Erre tartozik a' Nemzeti katona seregbe megkívántató legénységnek kivetése, a' Fő Generális kinevezése, valamint szintén a' tsendeségre 's bátorságra tzelező efzközökről való gondoskodás is.

35. A' Diéta nevezi ki a' rendkívül való Követeket is.

36. A' Kántonok közt származható egyenelenségeket ez ítéli meg, ha azok más móddal magok közt el nem igazíttathattak. Erre a' végre a' Diéta rendes foglalatossága végével, úgy nevezett Syndicatust formálnak a' Deputátusok, midőn mindeniknek csak egy voksa lefzsz, és ezen esetben nem lehet eleikbe szabni mihez tartásak magokat. (nem adnak nekik ekkor instructiót.)

37. A' Diéta szóból álló végezései kétfélesen feljegyeztetnek, az egygyik laistrom az igazgató Kántonnál marad, a' másik pedig December hónap végével azon Kántonba vitetik, mellybe lefzsz a' Gyűlés.

38. A' Diéta egy Kantzelláriust, és egy Notáriust válaftz, t. i. minden két efztendőben mást mást, kik a' Diéta Jegyző-könyvére vigyáznak. Ezen Tisztviselőket az igazgató Kánton fizeti.

39. A' Gyűlésekben tett végezések a' Diéta Archivumába tartatnak.

40. Ezen szövetségen fundáló pontoknál, valamint szinte a' magános Kántonok Konstitúziójánál fogva is, minden ez előtt tett, de ezekkel meg nem egygyező rendelkezéseknek nyaka szakad, és azon jussok, mellyek a' Kántonok belső igazgatásával öfzve vagynak köttetve, nem fundálathatnak, Helvétzia' ez előtt volt politikai állásán. — A' nevezett Respublika tsendessége, 's az új Konstitúciónak, mellyről itt szó van, megöröködése kívánja, hogy az annak felállítására szükséges gondolkodás, és az új Tisztviselők kezébe való adása, úgy menjen, hogy ide a' félre re húzó indúlatok ne elegyítsék magokat, hogy azoknak végre hajtását a' mérséklés, a' részre nem hajlás, és a' böltsesség igazgassa. Ezekhez képest.

1. A' most folyó 1803-dik esztendőre Friburg rendeltetett igazgató Kántonná. 2. Polgár Afry pedig Helvétziának ezen esztendőben leendő Landammanjává, ki a' közelebbi Diéta öfzve gyűléséig rendkívül való hatalommal van felruházva. 3. Ezen tikkelyek által adatnak az említett polgárnak párban, hogy az archivumba tétethessenek. 4. Minden Kántonban hét tagokból álló Kommiszfzió lesz, mellyet mi (az első Konzul) választunk, és hatan olyanok, kik a' velünk tanácskozott polgárok által neveztetnek ki, 's abban foglalatoskodnak, hogy a' Konstitúzió a' Respublikába bévitettsék, és folyamatba vétessek. — 6. Mártzius 10 dike után a' volt Fő Kormányfő tagjai eloszlanak: minekutánna írásait, és közönséges jegyzéseiket a' Helvétziai Landammannak által adják. 7. A' nevezett Kántonokban leendő Kommiszfziók, az említett hónap

10. dikén gyűlnek öszve, és hírül adják a' dolgot a' Praefectusnak. 8. A' jelentés után 24 órával közli a' Praefectus a' Kommiszfzióval az actáka'. 9. Azon esetben, ha a' Kommiszfzió tagjainak további útasításra leszsz szükségek, a' dolgot az első Landammannal közlik. 10. Aprilis 15. dikén már folyamatban leszsz a' Konstitúció; első Juniusra pedig minden Kánton kinevezi Deputátusát a' Diétára, 's kezébe adja szükséges útasítását. — 11. A' Fő Törvényszék előtt megfordúlt dolgok, az úgy nevezett appellátzió Törvényszéknek adatnak által. Az első, Mártzius 10. dike után nem leszsz többé. 12. A' Helvétziai katonák, kiknek zsoldjuk most kijár, ha a' Respublika nem tesz Május első napjáig róllok rendelést, Frantzia szolgálatba lépnek.

Az eddig vólt Fő Kormányshék Tagjainak elofzlása, és a' Kántonok fő hatalmának felállítása, azt kívánván, hogy gond legyen a' Respublika adósságainak kifizetésére, és a' Nemzeti jószágokra: ennél fogva a' következők állíttatnak meg. 1. Azon jószágok, mellyekkel ez előtt a' Klastromok bírtak, ismét vizsgálva adattatnak azoknak. 2. A' Nemzeti jószágokról való gondoskodás, és az azokkal való gazdálkodás, azon Kántonokra bíztat ideig óráig, mellyekhez eddig is tartoztak. 3. A' Kántonok még a' Revolútzio előtt tett adósságainak kifizetésére, a' Kántonokban fekvő jószágok szolgálnak bátorságúl. 4. Minden városnak, helységnek leszsz, helybeli költségeihez intézett kaszfája. 5. A' Nemzeti adósságok lefizetésére szolgálnak, a' külsőknél lévő töke pénzből álló summák. Ha az adósság fellyül haladná a' nevezett

pénzt, akkor az a' felesleg lévő adósság a' Kántonok közt felosztatik. 6. Azon ingó és fekvő jószágok, melyek a' Községek fundusa felállítására, és a' Nemzeti, 's Kántonbeli adósságok báltorságba való helyheztetése után fen maradnak, azon Kántonok kezébe mennek, melyek bírtak azokkal ez előtt is. A' melyek pedig Argauban és Vaudban vagynak, azok oda fognak tartozni. 7. Egy 5. tagokból álló Kommiszfzió, mellynek tagjai lesznek, polgár Stapfer a' Respublika Minisere, Kuster Finántz vólt Minister, Rhemy Friburgumi vólt Kantzellárius, most pedig az igazgató Kamara tagja, Sulzer, Mayr a' nevezett Kamara Elölülője, megfogja vizgálni a' Helységek' szükségeit, meg határozza azoknak kiterjedését, a' Kántonbeli, valamint szinte Nemzeti adósságot is kifizeti, fundust mutatván arra; végezetre meghatározza azon jószágokat, melyek valamelly Kánton tulajdonjai lesznek. 8. Május 10 dikén közönségessé teszi ezen Kommiszfzió az adósságot illető munkáját. Azután megfogja küldeni azt a' Helvétziai Landammannak, és a' Kántonoknak olly véggel, hogy azt végre hajtsák. 9. Ezen Kommiszfzió Tagjai az igazgató Kántonban gyűlnek öszve, addig folytatván munkáikat, míg annak vége nem lesz.

„Ez a' Konstitútzió, a' hofzfzas tanátskozásoknak, a' dologba bélátó, és Hazájok javát szerető emberek által való megrázogatásnak gyümöltse lévén: úgy látszik előttünk, hogy magokban foglalják azt, a' mi Helvétzia boldogságára tartozik. Mihelyt az folyamatba jő; mingyárt ott hagyja a' Frántzia sereg Helvétziát. Mi megismerjük azt, hogy az ezen lábra állítandó Hel-

vétziai Respublika, mástól nem függő Hatalmas-ság legyen. A' szövetségen álló Konstitútiót, és a' Kántonok elintézését, oltalmazni fogjuk, mind azok ellen, kik Helvétzia megzavarására tzelozhatnak, és azt ígérjük, hogy ezután is folytatjuk azon jóléteményeket, mellyek olly sok századoktól fogva egygyesítették a' két Nemzetet." Költ Párisban Februárius 19-dikén 1803. — Itt következnek azok' nevei, kik mind a' Frantzia, mind a' Helvétziai Respublika részéről alá írták neveiket ezen Konstitúciónak.

Frantzia Ország.

Páris Febr. 24-dikén. Státus Tanácsos Kegnauld, 10 tikkelyből álló törvényt terjesztett a' Törvényhozó Tanács eleibe, melly a' Nemzeti jószágokat illeti. — Azután a' Kormányfűk' három Orátori, Portalis, Miot, és Lacuée vitettek bé: midőn az első így szóllott. „Polgár Törvényhozók! mi azt a' módot akarjuk elötökbe terjeszteni, melly a' törvényeknek közönségessé való tételére, és általjában való alkalmaztatására megkívántatik. Ezen előterjesztést úgy lehet tekinteni, mint Törvény-könyvűnknek közönségessé való tételét. Jelen van az az idő, midőn a' ti böltességtek által megvagynak állítva, a' Frantzia Respublikának polgári törvényei. A' Frantziák, és a' Nemzeti gyűlések kívánsága bétellyesedik. A' száma nélkül való, tsak bizonyos környűlállásokra nézve hozott, minden mélly visgálás nélkül öfzve fűzött, 's nyakra főre megerősített törvények, szakadást okoztak a' polgárok közt, nem hogy egygyesítették volna azokat. Ideje van, hogy jobb rend állítassék fel. Mi olly Törvény-könyvet készítettünk, melly

a' régi Frantzia Törvények' okos principiumin épül, és azon dolgokon, mellyeket egy pallérozott Nemzetre nézve legalkalmasabbaknak ítélünk. Ezen Törvény-könyv, minden közönséges és magános tárgyakat magában foglal." Az előterjesztett törvények ide mennek ki: A' törvények ereje kihat a' Frantzia Respublika minden részére, mihelyt azokat az első Konzul közönségesse téteti. A' törvények nem azon dolgokra tartoznak a' mi ez előtt esett, hanem a' mellyek ezután esnek. A' törvényeknek bátorságot illető része, kötelezi a' Respublika földjén tartózkodó idegeneket is. Az idegenek által bírt, de itt lévő fekvő jószágok, alá vettetnek a' Respublika törvényének. Azt a' Bírót, ki azon panaszolkodik, hogy a' törvény homályos, és ennél fogva, tsak hogy ne kénteleníttessen a' fzerént ítélni, nem szól belé az előforduló dologba, úgy lehet tartani, mint olyat, ki vonogatja magát az igasság kiszolgáltatásától. A' magános egygyezések semmi kissebségére nem lehetnek, a' közönséges rendet, és jó erköltsöket tárgyazó törvényeknek.

Azon 24 polgárokból álló Deputátusok, kiket a' Törvényhozó Tanács nevezett ki, megjelentek a' Kormányfő palotájában az első Konzul előtt, ki mellett voltak Konzul társai, a Státus Tanácsosok, a' katonasereg Fő vigyázói, a' Szenátorok, és Ministerek. Polgár R a b a u d beszédjére, következőképen felelt az első Konzul: „a' Kormányfő, és a' Törvényhozó tanács közt lévő egygyetértés az, mellynek lehet közönni, közelebb múlt Ülésteknek hafznos, és a' Nemzet javára intézett következéseit. Nem

kevésbé hasznos foglalatosság tárgya, a' mostani Ülésnek is. Örömmel veszem azon erántam való jó indulat kifejezését, melyet szavaidból tapasztaltam, és azt a' Haza hasznára intézett állhatatos törekedéseim által akarom megerősíteni."

Hofszas ugyan, de azomban igen fontos az a' Törvényhozó Tanács eleibe terjesztett leírás, melly a' Frantzia Respublika mostani állapotját illeti, úgy hogy talán nem lesz unalmas, ha némelly gondolatokat közlünk belőle. „A' választást illető laistrom olyan volt eddig, hogy a' tapasztalás, és a' közönséges vélekedés próbáit ki nem állhatta. Az igasság kiszolgáltatása öszve vizsgálta ment a' Törvényisékek előtt, úgy hogy azok egygyet nem értettek, 's egymással nem voltak öszve köttetve. Nem volt olly hatalom, melly azokat oltalmazza, vagy rajtok jobbítást tegyen. Nem volt olly pont, mellybe egygyesíttessenek.

Nem volt végre olly hatalom a' Respublikában, melly a' bünösöknek megkegyelmezett volna. Hányszor lett volna pedig arra 12 ezrendök elforgása alatt szükség? Hány szereztsélen küldetett a' más világra, azért, hogy a' törvények erejét senki se enyhíthette! A' Szenátusnak egy végezése, a' népnek engedte azon jusoknak gyakorlását, melyet a' Konstitúciónál fogva álló gyűlés helybe hagyott, úgy mindazáltal, hogy előre gondoskodott arról elegendőképpen, ne hogy a' nép megsalattassék, vagy a' hebehurgyaság által eltéveszse a' dolgot a' választásban, és azt tselekedte, hogy itt a' bírtok mennyisége, és a' bélátás szolgáljanak funda-

mentomúl. Hogy ha a' Fő Tisztviselők helye üresen marad, valamelly tag' halála által: eleibe van adva a' Szenátusnak szorosan, mi tévő legyen azon esetben: a' bizonyos felállított formák eléggé felelnek arról, hogy a' választás jól és szabadon megy, úgy hogy abban sem a' fenn héjjazóknak nem lesz módjuk, hogy öfzve adják magokat; sem olly környülállás nem lesz, hogy a' főbbek elvesztése által okozott zürzavar a' rendet felbontsa. Az idő mindennap jobban jobban erősíti ezt a' hathatós intézetet. E' vet véget minden zürzavarnak; ez elégíti ki mindek' reménységét az által, mivel a' Fő Hívatások a' köz és nagy szolgálatnák illendő jutalmai. Az igazság kiszolgáltatása, minden Törvényfzékeket egygyesít ezután. Mindeniknek függeni kell, mindenikre szemes vígyázat van: úgy azomban, hogy mindenik szabadon vífzi hívatását, a' hatalom által nem kényszerítetik, és mindenkor a' törvényektől függ. A' megkegyelmezésre való juss, azon esetben, ha azt a' Respublika hafzna kívánja, vagy a' környülállások javasolják, a' legfőbb Tisztviselőre van bízva, azomban csak azon feltétel alatt, hogy az igazságot meg ne sértse. Tsak az arra rendelt Tanáts fzei előtt gyakorolja ezen jussát, 's minekutánna a' törvényekre szorosan vígyázók értelmét ez eránt kitanúlta.

Ha a' Rendeléseket azoknak következéseitől kell felfüggeszteni: egy végezésnek sem vólt nálunk olly nevezetes következése, mint a' Szenátus organica végezésének. Ettől az időtől fogva kell számlálni azt, hogy a' Frantzia Nemzet siet a' maga tzélja felé; midőn a' tulajdonosok

viszta nyerték elébbi jussaikat, és az előre járó éfz hafznosan gyakorolja magát. Sem egyik, sem a' másik nem vólt az előtt bizonyos lábra állítva. Ez előtt tsak a' jelen való vólt kedves. A' jövendő senkit se bíztatott reménységgel. A' Haza ellenségei örültek. Most ezek az utólsók, a' közönséges gyűlölség tárgyai. —

Elba szigete a' Frantzia Respublikának engedtetett. Ebben kevés, de munkás és hafznos polgárokat, két jó kikötő helyet, gazdag bányát nyert a' Respublika. Azomban távól lévén a' nevezett sziget tölünk, sem valamellyik departamentomhoz nem kaptstoltathatott, sem pedig a' közönségessé lett kormányozás alá nem vétethetett. Még is úgy intéztetett el igazgatása, a' mint a' szükség kívánta, de azomban a' Respublika hafznával megegygyezett. Minekutánna a' Pedemontium Fő Igazgatója (a' Szárdíniai Király) lemondott ezen tartományról, 's a' nép és a' környölállások azt kívánták; egygyesítetett ezen tartomány is a' Frantzia Respublikával. Szomszédjai, gyülevéfz lakosai miatt, sem magában fen nem állhatott, sem elébbeni terhet nem bírhatta volna. Most már tsendességben van, és mindennap nagyobbodik. Munkásabb, és talentomokkal bíró lakosai, a' békeségben kimutatják azt, mit tehetnek. —

Belöl a' Frantzia Respublikában a' tsendesség uralkodik. A' vígyázó Tisztviselők, az igazság szoros kiszolgáltatása, a' belső bátorságra ügyelő sereg felállítása, elrettentette az úton állókat. A' magános hafzon szeretete, nemesen felemelkedett a' köz jó szeretete munkálkodásá-

ra. Azon elztendőben, mellyben a' szükség közséséges vólt, a' szegények bizodalommal viseltettek a' Kormányfzékhez. Az árúlkodásnak nyaka szakadt. A' Nemzeti pallérozódás, mindennap elébb megy. Minden departamentomokban vagynak nagy tapasztalású föld mívelők, kik másoknak tanuságára szolgálnak. Mind az idegeneknél lévő dolgokat, mind azokat a' miket Hazánk terem, munkásan hafznunkra fordítjuk. Tapasztalásaink nevednek. Fábrikáink nem soká utól érik a' híres idegenekét, az egymás közt való nemes vetélkedés által. Húsz ezernél több dolgozó Frantzia polgárokat hívott vízfza a' Kormányfzék, kik ez előtt az idegenek földén tartózkodtak.

Különösen egy van híres Fábrikáink közt, mellyet még a' nagy Colbert nagy lelke éllesztett fel. Idő jártával eltemettetett a' Lyon romlásai közt. Ez a' város ismét fényes, ismét gazdag. Munkásai adó alá vettették az Európában való luxust. Előmenetelének a' fundamentoma a' Frantziák közt lévő luxus, ízléseiknek, és módijoknak állhatatlansága. Ez táplál sok embereket, kik e' nélkül a' nyomorúsággal küszködnének. Vende körül olly Oskola van, hol ifjaink az erő mív tudományban (próbául így fordítjuk ezt a' szót mechanica, de nem olly tzállal, hogy a' Magyar füleket sértegezzük) elő mennek. Mind belől a' Respublikában, mind kívül sok költség fordíttatik az utak javítására, a' kanálisok igazítására és a' kereskedés előmozdítása végett. (Itt elő számláltatnak hofzfzasan azon munkák, mellyek erre a' végre tétetnek:) — Így megy ez a' nevezetes előterjesztés tovább is: de a' mel-

lyet félbe szakasztunk, hogy Olvasóink figyel-
metességével vizsgálja ne éljünk.

Anglia.

London Febr. 18-dikán. A' múlt tsötörtö-
kön megjelent a' Portugallus itt lévő új Követ
valamelly Operán. Mikor bément, eleibe állott
egy, különben betsületes ábrázatot mutató em-
ber, 's így szólott hozzá: a' tolongás itt, a' mint
tapasztalja Excellentiád, igen nagy. A' sokaság
közt sokan lehetnek zsebelő tolvajok is. Én azt
javasolnám, adná ide Excellentiád az óráját,
's piksisét: majd ha kimegy, vizsgálja adom, 's
nem féltheti hogy ellopják. A' Követ azt gon-
dolván, hogy a' ravasz ember, valamelly éppen
vigyázásra rendelt személy, megköszönte a' ta-
náts adást: által adja az embernek, óráját pik-
sisét, 's erszénnyét. Mikor ki felé jött keresi az
ember: de a' ki odébb állott már akkor. — Az
Anglus Ministerium olly kötésre lépett az egy-
gyesült Amerikai Státnsokkal, mellynél fogva
ezek 60,000 sterlingből álló summát fizetnek An-
gliának, három esztendő elforgása alatt. — Pe-
tier, ki az első Konzul ellen sértegető írásait kö-
zönségessé tette, törvényszék eleibe idéztetett,
és attól hibásnak találtatott, mint olyan ember,
a' ki a' két egymással békességben élő Nemzet
közt, elakarta hinteni az egyenetlenség mag-
vait.

* * *

A' múlt Postával Liptó Vármegye mappá-
ját küldöttük, most pedig Posega Vármegye map-
pájával kedveskedünk Erdemes Olvasóinknak.